

به نام خدا

روان‌شناسی رشد

جلد اول

دکتر حمزه گنجی - مسعود بابازاده

نشر ساوالان

سرشناسه : گنجی، حمزه؛ Hamzeh, Ganji
 عنوان و نام پدیدآور : روانشناسی رشد، جلد اول/تالیف حمزه گنجی؛ مسعود بابازاده.
 مشخصات نشر : تهران: ساوالان، ۱۳۹۳.
 مشخصات ظاهری : ۵۹۰ ص، مصور، جدول، نمودار
 شابک : 978-600-7432-08-2
 وضعیت فهرست‌نویسی : قیفا
 موضوع : روان‌شناسی رشد
 شناسه افزوده : بابازاده، مسعود، ۱۳۶۴ - مولف، مترجم
 رده‌بندی کنگره : ۱۳۹۳، ۹، ۹، گ / ۱۳ / B F Y
 رده‌بندی دیویی : ۱۵۵
 شماره کتاب‌شناسی ملی : ۳۵۶۹۱۸۴

نشر ساوالان

روان‌شناسی رشد (جلد اول)

مؤلفان: دکتر حمزه گنجی - مسعود بابازاده

صفحه‌بند: شادی اکبری

نوبت و تاریخ چاپ: اول، ۱۳۹۳

چاپ و صحافی: طیف نگار

ISBN: 978-600-7432-08-2

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۴۳۲-۰۸-۲

قیمت: ۲۶۰۰۰ تومان

تراژ: ۱۰۰ نسخه

تعداد صفحات: ۵۹۰

ادرس: روبروی دانشگاه تهران، پاساژ فروزنده، واحد ۲۱۴، نشر ساوالان؛ تلفن: ۶۶۹۵۱۹۴۳

www.savalan.com

فکس: ۶۶۹۶۱۲۷۵

کدپستی: ۱۳۱۴۷۴۳۹۸۹

فهرست

فصل اول: روان‌شناسی رشد و روشهای تحقیق	۱
معرفی روان‌شناسی رشد	۱
رشد چیست؟	۱
چه چیزی باعث رشد می‌شود؟	۲
روان‌شناسان رشد به دنبال چه اهدافی می‌گردند؟	۳
چند مطلب مهم درباره رشد	۴
روشهای تحقیق	۱۰
روشهای تحقیق در روان‌شناسی رشد کودک و نوجوان	۱۰
روش علمی	۱۱
جمع‌آوری اطلاعات	۱۲
کشف روابط: همبستگی، آزمایشی، و میان-فرهنگی	۳۱
طرح همبستگی	۳۱
طرح آزمایشی	۳۵
طرح میان-فرهنگی	۴۲
روشهای تحقیق در رشد	۴۶
طرحهای تحقیق در رشد	۴۶
طرح مقطعی	۴۶
طرح طولی	۴۹
طرح متوالی	۵۳
طرح میکروژنتیک	۵۴
موازنین اخلاقی در تحقیق	۵۸
خلاصه فصل	۶۳

۶۷	خودآزمایی.....
۷۳	کلید خودآزمایی فصل اول.....
۷۵	فصل دوم: پایه‌های بیولوژیک وراثت. رشد پیش از تولد، و تولد
۷۶	۲-۱. شروع با ۲۳ جفت کروموزوم.....
۷۷	مکانیسم‌های وراثت.....
۸۲	اختلالات ژنتیک.....
۸۳	اختلالات ارثی.....
۸۴	ناپه‌جاری‌های کروموزومی.....
۸۶	وراثت، محیط، و رشد.....
۸۷	ژنتیک رفتاری: مکانیسم‌ها و روش‌ها.....
۹۲	مسیرهای منتهی از ژن به رفتار.....
۹۸	۲-۲. از لقاح تا تولد.....
۹۹	دوره زیگوتی (هفته‌های ۱ تا ۲).....
۹۹	کادر ۲-۱. لقاح در قرن بیست و یکم.....
۱۰۴	دوره رویانی (هفته‌های ۳ تا ۸).....
۱۰۵	دوره جنینی (مرحله جنینی).....
۱۰۸	۲-۳. عوامل تأثیرگذار در رشد پیش از تولد.....
۱۰۹	عوامل خطر آفرین کلی.....
۱۰۹	تغذیه و رژیم غذایی.....
۱۱۰	استرس.....
۱۱۲	سن مادر.....
۱۱۴	تراژوژنها.....
۱۱۴	داروها.....
۱۱۵	بیماریها.....
۱۱۶	خطرات محیطی.....
۱۱۸	نحوه تأثیر تراژوژنها بر جنین.....
۱۲۰	خطرات چندگانه.....
۱۲۱	تشخیص و درمان بیماری در دوره پیش از تولد.....
۱۲۲	مشاوره ژنتیک.....

۱۲۲.....	معاینه در دوره پیش از تولد
۱۲۵.....	پزشکی جنین
۱۲۷.....	۴-۲. زایمان
۱۲۷.....	مراحل زایمان
۱۲۸.....	زایمان و رویکردهای مختلف
۱۳۲.....	عادت به پدر یا مادر بودن
۱۳۴.....	مشکلات زایمان
۱۳۸.....	نرخ مرگ و میر کودکان
۱۴۱.....	خلاصه فصل
۱۴۳.....	خودآزمایی
۱۴۸.....	کلید خودآزمایی فصل دوم
۱۴۹.....	فصل سوم: کند و کاو در محیط. رشد جسمی، ادراکی و، حرکتی
۱۵۰.....	۱-۳. قدم نور رسیده مبارک
۱۵۱.....	رفلکسهای نوزاد
۱۵۳.....	معاینه نوزاد
۱۵۴.....	حالات هشجاری
۱۵۴.....	گریه
۱۵۶.....	خواب
۱۵۹.....	سندروم مرگ ناگهانی نوزاد
۱۵۹.....	خلق و خوی
۱۶۱.....	تأثیر وراثت و محیط بر خلق و خوی
۱۶۱.....	۲-۳. رشد جسمی
۱۶۲.....	رشد بدن
۱۶۴.....	تغذیه و نقش مهم آن در رشد جسمی
۱۶۸.....	سوء تغذیه
۱۷۰.....	شکل‌گیری دستگاه عصبی
۱۷۱.....	مغز به هنگام تولد
۱۷۲.....	نحوه شکل‌گیری ساختارهای اولیه مغزی
۱۷۳.....	ساختار و کارکردهای مغز

۱۷۵.....	انعطاف‌پذیری مغز
۱۷۹.....	۳-۳. مهارت‌های حرکتی اولیه
۱۸۰.....	حرکت کردن
۱۸۱.....	وضعیت اندامها و حفظ تعادل
۱۸۲.....	قدم برداشتن
۱۸۳.....	مهارت‌های ادراکی
۱۸۴.....	مهارت‌های هماهنگی
۱۸۶.....	پیدا کردن راه رفتن
۱۸۷.....	مهارت‌های حرکتی ظریف
۱۸۷.....	دست دوز کردن و گرفتن
۱۸۹.....	چپ دستی یا راست دستی
۱۹۱.....	۳-۴. ادراک
۱۹۱.....	بویایی، چشایی، لامسه
۱۹۳.....	شنوایی
۱۹۵.....	بینایی
۱۹۶.....	رنگ
۱۹۷.....	عمق
۲۰۰.....	ادراک اشیاء
۲۰۲.....	ادراک چهره‌ها
۲۰۴.....	ادغام اطلاعات حسی
۲۰۶.....	۳-۵. آگاهی از وجود خود
۲۰۶.....	آگاهی اولیه از وجود مستقل خود
۲۰۹.....	نظریه ذهن
۲۱۲.....	خلاصه فصل
۲۱۵.....	خودآزمایی
۲۲۱.....	کلید خودآزمایی فصل سوم
۲۲۳.....	فصل چهارم: شکل‌گیری تفکر و زبان. رشد شناختی در نوزادی و خردسالی
۲۲۴.....	۴-۱. رشد شناختی از دیدگاه پیازنه
۲۲۴.....	اصول اولیه رشد شناختی

۲۲۵.....	جذب و انطباق.....
۲۲۶.....	تعادل و مراحل رشد شناختی.....
۲۲۸.....	تفکر حسی- حرکتی.....
۲۲۸.....	کاوش در محیط.....
۲۲۹.....	درک اشیاء.....
۲۳۱.....	استفاده از سمبلها.....
۲۳۲.....	تفکر پیش عملیاتی.....
۲۳۲.....	خود محوری.....
۲۳۳.....	تمرکز روی یک جنبه از مسأله.....
۲۳۶.....	ناتوانی در تشخیص ظاهر از واقعیت.....
۲۳۸.....	ارزیابی نظریه پیازه.....
۲۳۸.....	نسخه برای تقویت رشد شناختی.....
۲۳۹.....	انتقادهای وارده بر نظریه پیازه.....
۲۴۱.....	بسط نظریه پیازه: نظریه‌های ابتدایی کودکان.....
۲۴۱.....	فیزیک ابتدایی.....
۲۴۵.....	بیولوژی ابتدایی.....
۲۴۸.....	۴-۲. پردازش اطلاعات در دوره نوزادی و اوایل کودکی.....
۲۴۸.....	اصول کلی رویکرد پردازش اطلاعات.....
۲۴۹.....	توجه.....
۲۵۰.....	یادگیری.....
۲۵۰.....	شرطی سازی کلاسیک.....
۲۵۱.....	شرطی سازی عامل.....
۲۵۲.....	تقلید.....
۲۵۳.....	حافظه.....
۲۵۴.....	حافظه اتویر گرافیک.....
۲۵۹.....	یادگیری مهارت‌های ریاضی.....
۲۶۱.....	یادگیری شمارش اعداد.....
۲۶۳.....	۴-۳. ذهن و فرهنگ: نظریه ویگوتسکی.....
۲۶۵.....	منطقه رشد نزدیک.....
۲۶۶.....	داربست زنی.....

۲۶۸	گفتار شخصی
۲۶۹	۴-۴. زبان
۲۷۰	مسیر منتهی به گفتار
۲۷۰	درک گفتار
۲۷۴	اولین کلمات
۲۷۴	کلمات به عنوان سمبل
۲۷۶	حرف زدن با جملات: رشد دستور زبان
۲۷۶	از جملات دو کلمه‌ای به جملات پیچیده
۲۷۸	کودکان چگونه دستور زبان یاد می‌گیرند؟
۲۸۰	صحبت با دیگران
۲۸۱	رعایت نوبت
۲۸۲	خوب حرف زدن
۲۸۳	خوب گوش دادن
۲۸۴	خلاصه فصل
۲۸۸	خودآزمایی
۲۹۴	کلید خودآزمایی فصل چهارم
۲۹۵	فصل پنجم: ورود به اجتماع. رشد اجتماعی-هیجانی در نوزادی و خردسالی
۲۹۶	۵-۱. ابتدای کار: اعتماد و دل‌بستگی
۲۹۶	دیدگاه اریکسون درباره مراحل اولیه رشد روانی-اجتماعی
۲۹۷	اعتماد در مقابل بی‌اعتمادی
۲۹۷	استقلال در مقابل شرم و شک
۲۹۸	ابتکار در مقابل احساس گناه
۲۹۹	دل‌بستگی
۳۰۰	مراحل دل‌بستگی
۳۰۲	روابط پدر-نوزاد
۳۰۳	انواع دل‌بستگی
۳۰۷	پیامدهای دل‌بستگی
۳۰۹	عوامل تأثیرگذار در کیفیت دل‌بستگی
۳۱۲	دل‌بستگی، اشتغال مادر، و حضور در مهد کودک

۳۱۵.....	۵-۲. ظهور هیجانها
۳۱۵.....	تجربه هیجانها و ابراز آنها
۳۱۶.....	اندازه گیری هیجانها
۳۱۸.....	رشد هیجانهای اصلی
۳۱۹.....	ظهور هیجانهای پیچیده
۳۲۰.....	تغییرات بعدی
۳۲۱.....	تفاوتهای فرهنگی در ابراز هیجانها
۳۲۲.....	تشخیص هیجانهای دیگران
۳۲۵.....	کنترل هیجانها
۳۲۷.....	۵-۳. تعامل با دیگران
۳۲۷.....	لذت بازی با همسالان
۳۲۸.....	بازیهای خیالی
۳۳۱.....	تنها بازی کردن
۳۳۱.....	تفاوتهای جنسیتی در بازی
۳۳۴.....	نقش والدین
۳۳۶.....	کمک به دیگران
۳۳۸.....	مهارتهای لازم برای رفتارهای پروسوشال
۳۳۸.....	شرایط محیطی
۳۴۰.....	رابطه فرآیند اجتماعی شدن و رفتارهای ایثارگرانه
۳۴۲.....	چرا آنتونی و کارلا به مایکل کمک نکردند؟
۳۴۳.....	۵-۴. نقشهای جنسیتی و هویت جنسیتی
۳۴۴.....	واقعیتها و توهمها درباره مردان و زنان
۳۴۴.....	یادگیری کلیشه‌های جنسیتی
۳۴۵.....	تفاوتهای مرتبط با جنسیت
۳۴۸.....	کلیشه‌سازی درباره جنسیت
۳۵۱.....	هویت جنسیتی
۳۵۴.....	نقش عوامل بیولوژیک
۳۵۵.....	تغییر در نقشهای جنسیتی
۳۵۷.....	خلاصه فصل
۳۶۰.....	خودآزمایی

۳۶۶	کلید خود آزمایی فصل پنجم
۳۶۷	فصل ششم: آغاز دوران مدرسه. رشد شناختی و جسمی در اواسط کودکی
۳۶۸	۶-۱. رشد شناختی
۳۶۸	تفکر پیشرفته؛ از دیدگاه پیاژه
۳۶۹	مرحله عملیات عینی
۳۷۰	مرحله عملیات صوری
۳۷۱	نقد نظریه پیاژه
۳۷۲	روشهای پردازش اطلاعات برای یادگیری و یادآوری
۳۷۳	راهبردهای حافظه
۳۷۴	فراشناخت
۳۷۸	۶-۲. استعداد های تحصیلی
۳۷۹	نظریه های هوش
۳۸۰	رویکرد سلسله مراتبی
۳۸۱	نظریه هوشهای چندگانه گاردنر
۳۸۵	نظریه هوش موفق استرنبرگ
۳۸۷	آلفرد بینه و آزمونهای هوش
۳۸۸	آزمون استفورد- بینه
۳۹۰	آیا آزمونهای هوش کارایی دارند؟
۳۹۰	افزایش روایی با آزمون پویا
۳۹۲	وراثت و محیط
۳۹۵	تأثیر قومیت و موقعیت اجتماعی- اقتصادی
۳۹۶	نقش ژنتیک
۳۹۷	آشنایی با سؤالات آزمونها
۳۹۸	رفتارهای فرهنگی در اجرای آزمون
۳۹۸	تهدید کلیشه
۳۹۹	تفسیر نمرات آزمون
۴۰۰	۶-۳. کودکان استثنایی؛ نیازهای استثنایی
۴۰۰	کودکان تیزهوش و خلاق
۴۰۱	خلاقیت
۴۰۲	کودکان کم توان ذهنی

۴۰۳	انواع کم‌توانی ذهنی
۴۰۵	کودکان مبتلا به اختلال یادگیری خاص
۴۰۷	اختلال کمبود توجه همراه با بیش‌فعالی (ADHD)
۴-۴۱۱	مهارت‌های تحصیلی
۴۱۱	خواندن
۴۱۲	مهارت‌های پیش‌نیاز برای خواندن
۴۱۴	تشخیص کلمات
۴۱۶	درک مطلب
۴۱۸	نوشتن
۴۱۸	دانش یا اطلاعات عمومی
۴۱۹	سازمان‌بندی نوشته‌ها
۴۲۰	الزام‌های فنی نوشتن
۴۲۰	مهارت در بازیابی و اصلاح
۴۲۱	مهارت‌های ریاضی
۴۲۳	مقایسه دانش آموزان آمریکایی با دانش آموزان سایر کشورها
۴۲۶	مدارس خوب، معلمان خوب
۴۲۶	نقش مدارس در موفقیت تحصیلی دانش آموزان
۴۲۸	نقش معلمان در موفقیت تحصیلی دانش آموزان
۶-۴۳۰	رشد جسمی
۴۳۰	تغییرات جسمی
۴۳۳	رشد مهارت‌های حرکتی
۴۳۴	تفاوت‌های جنسیتی در مهارت‌های حرکتی
۴۳۴	فعالیت جسمی
۴۳۵	شرکت در برنامه‌های ورزشی
۴۳۶	خلاصه فصل
۴۳۹	خودآزمایی
۴۴۶	کلید خودآزمایی فصل ششم
۴۴۷	فصل هفتم: گسترش افق‌های اجتماعی. رشد اجتماعی - هیجانی در اواسط کودکی
۷-۴۴۷	روابط خانوادگی

۴۴۷.....	خانواده به عنوان یک نظام.....
۴۵۰.....	سبکهای فرزندپروری.....
۴۵۴.....	رفتارهای ویژه والدین.....
۴۵۸.....	تأثیر روابط زناشویی.....
۴۶۱.....	تأثیر متقابل والدین و کودکان.....
۴۶۴.....	خواهر- برادرها.....
۴۶۷.....	فرزندخوانده‌ها.....
۴۶۸.....	ترتیب تولد، فرزندان اول و تک فرزندان.....
۴۶۹.....	طلاق و ازدواج مجدد.....
۴۷۰.....	طلاق بر کدام ابعاد زندگی کودکان تأثیر می‌گذارد؟.....
۴۷۱.....	طلاق چگونه بر زندگی کودکان تأثیر می‌گذارد؟.....
۴۷۲.....	طلاق بر زندگی کدام کودکان بیشترین اثر را دارد؟.....
۴۷۴.....	خانواده‌های مرکب.....
۴۷۶.....	روابط والد- کودک از روی دیگر سکه: بدرفتاری با کودک.....
۴۷۷.....	والدین بدرفتار یا سوء استفاده کننده چه کسانی هستند؟.....
۴۸۰.....	پیامدهای بدرفتاری و سوء استفاده از کودکان.....
۴۸۱.....	جلوگیری از سوء استفاده و بدرفتاری.....
۴۸۳.....	۷-۲. همسالان.....
۴۸۳.....	روابط دوستی.....
۴۸۵.....	چه کسانی دوست هستند؟.....
۴۸۶.....	کیفیت و پیامدهای روابط دوستی.....
۴۸۸.....	گروه‌ها.....
۴۸۹.....	ساختار گروه.....
۴۹۰.....	فشار همسالان.....
۴۹۱.....	محبوبها و مطرودها.....
۴۹۴.....	غلل و پیامدهای طرد شدن.....
۴۹۵.....	کودکان پرخاشگر و کودکان قربانی.....
۴۹۸.....	۷-۳. تلویزیون و تأثیر آن بر زندگی کودکان.....
۴۹۹.....	تأثیر تلویزیون بر نگرشها و رفتارهای اجتماعی.....
۵۰۰.....	کلیشه‌ها.....

۵۰۱.....	رفتار مشتری
۵۰۳.....	رفتار نوع دوستانه یا پرسوشال
۵۰۳.....	تأثیر تلویزیون بر مهارت‌های شناختی
۵۰۴.....	نظر منتقدان
۵۰۵.....	۷-۴. درک دیگران
۵۰۶.....	توصیف دیگران
۵۰۸.....	درک چگونگی تفکر دیگران
۵۱۲.....	پیشداوری
۵۱۶.....	خلاصه فصل
۵۱۹.....	خودآزمایی
۵۲۴.....	کلید خودآزمایی فصل هفتم
۵۲۵.....	فصل هشتم: مواسم گذر. رشد جسمی و شناختی در نوجوانی
۵۲۵.....	۸-۱. بلوغ جنسی و تغییرات ویژه آن
۵۲۶.....	نشانه‌های بلوغ
۵۲۶.....	رشد جسمی
۵۲۷.....	رشد مغز
۵۲۸.....	رشد اندامهای تناسلی
۵۲۹.....	مکانیسمهای بلوغ
۵۳۲.....	تأثیر روان‌شناختی بلوغ جنسی
۵۳۲.....	بادی ایمیج (Bodi Image)
۵۳۳.....	واکنش در مقابل نخستین قاعدگی و نخستین انزال
۵۳۴.....	دمدمی مزاجی
۵۳۵.....	آهنگ بلوغ
۵۳۷.....	۸-۲ سلامت
۵۳۷.....	تغذیه
۵۳۸.....	چاقی
۵۴۱.....	آنورکسیا و بولیمیا
۵۴۳.....	تناسب اندام
۵۴۶.....	خطرات پیش‌روی نوجوانان

۵۴۹	۸۳ پردازش اطلاعات در نوجوانی
۵۵۰	حافظه کاری و سرعت پردازش
۵۵۱	دانش محتوایی، راهبردها و مهارت فراشناختی
۵۵۲	حل مسأله و استدلال
۵۵۳	۸۴ استدلال درباره مسائل اخلاقی
۵۵۴	نظریه کلبِرگ
۵۶۰	یافته‌های حامی نظریه کلبِرگ
۵۶۲	تفاوت‌های فرهنگی در استدلال اخلاقی
۵۶۴	فراتر از نظریه کلبِرگ
۵۶۵	ارتقاء سطح استدلال اخلاقی
۵۶۸	خلاصه فصل
۵۷۰	خودآزمایی
۵۷۶	کلید خودآزمایی فصل هشتم